

➤ Áta Kenadaw óma aspin kámiskihcikátik, kiskihtákwán Man'tó i tipihcikít mína oyasowéwina takí pimitsahikátikwáw:

Í áсотamákawíya mikawina êkwa tipím’sowina

➤ 1. Óma l’papi *L’papí/oyasowéwin ká wihta aníhi ká mikawíya mína tipím’sowin* itasinahikátêw í áсотamákawíya mína ta pimit’sahama oyasowéwina, káy mína ta osám isihcikíya, isi itasinahikátik óta óma oyasowéwin.

Níстам tipím’sowina

➤ 2. Kahkiyaw kitayánaw óhi tipím’sowina: *(a)* ta nawasónamásoya ayam’háwin *(b)* tipím’sowin kimikonaw ta mám’tonihtama, ta tápwihtama, ta pikskwíya, wístawáw mína ká pimohtatátwáw ácimówin; *(c)* piyahtak ta mámawapiya; êkwa *(d)* ta nawasónamásoya kiwicwíkananínak.

Ká mikawíya

➤ 3. Kahkiyaw ay’sínó óta L’Kenadaw ohci takí pakitinamwak owíhowinowáwa, ta nawasónátwáw anínik ká níkanápitwáw anima lakrró laméyzoñ House of Commons ká isihkátik, mína tákosicik êkota. 4. (1) nimwí awiyak takí níkanístam ahpó tákosot óhi lí krró méyzoñ House of Commons mína Legislative Assembly ká isihkátiki niyánan askí ohci óma okísikáw ká nawasónkátik ay’sínowak ta mikitwáw owíhowinowáwa. (2) ká nótin’tohk ahpó akámaskihk ohci ká píwímkawíya, êkota poko, ayowák niyánan askí takí akosó l’kovrremáñ, takí ánskotipihcikéwak kipsin tipákimowak okimáwak, máka poko ayowákis ápitaw okimáwak ta tipákimotwáw êkwa *(1/3)* ayowákis nimwí nótinamwak óma, wíhówina mána ká mikcik óta óhi House of Commons mína Legislative Assembly ká isihkátiki. 5. Ókik l’kovrremáñ, Parliament êkwa Legislature ká isihkátikwáw, poko ta mámawipítwáw piyakwáw tahto nisosáp písim.

Pámácihowin mikawina

➤ 6.(1) Tahto kák’soya óta la Kenadaw, kakí pihtikwánaw, kakí micimwátayánaw, mína kakí sipwihtánaw pok’wispí. (2) Kahkiyaw ay’sínó kák’osot óta la Kenadaw, mína kahkiyaw ay’sínowak óta ká wíkcíik mína kák’socik, *(a)* takí piéó pokwití kaskam kitaskinahk mína/ahpó aníhi tipáháskána, lí province ká ishktáhkwáw, mína *(b)* takí pímacíhisó mína tánsisi í nawasónamáсот pokwíta lí province óhi ká ishktáiki. (3) Aníhi mikawina ká itasinahahkwáw óta ká táskínamákawíya (2) poko ta mám’tonihcikátik *(a)* oyasowéwina ká pamina ká píwímihcik ay’sínowak wáwis anínik nawac poko ká píwímihtwáw tánima anima l’province ahpó tán’tí ká ohcitwáw, mína *(b)* oyasowéwina ká wihta êkwa ká kitápahcikátik tánti í ohciyin, êkwánima wihtam kispin ta wícihis otashkêw ká nátámámowis. (4) Ká táskínmákawíya (2) êkwa (3) nimwí nakínikátêw óma oyasowéwin, kispin kahkiyaw aníhi lí program ká kakwí wícihátwáw anínik ká kicimákisicik, mína anínik atoskêwin ká natonahkwáw kispin óma atoskêwin ástamihk mána anima atoskêwin ká tipahahkwáw dāñ lí province êkwa kitaskínahk Kenadaw.

Oyasowéwina ká mikawíya

➤ 7. Kahkiyaw ay’sínó takí pímat’só, takí pímacíhisó, takí pámácihó, êkwa nimwí takí áspihihlt takí winímiht ahpó ta maskam’kawit kíkwaya, kispin pimitsahikátêwa óhi oyasowéwina. 8. Kahkiyaw ay’sínó ayáw anima mikawin, káy kwanta ta naton’káitih ahpó cí ta maskamiht kíkwaya. 9. Kahkiyaw ay’sínó ayáw anima mikawin, káy kwanta ta kipaohot ahpó káy kwanta ta micimíniht. 10. Kahkiyaw ay’sínó ayáw anima mikawin, ká kipaohot ahpó ká sihkítsahohlt *(a)* wípacís ta wihtamákawit tánihi kí óma; *(b)* takí masinahikíhêw opíkskwístamákéwa mína ta wihtamowiht êkosi takí isihcikít; mína *(c)* êkwa óma habeus corpus ká iskátik, ta kitápahcikátik, êkwa ta pakitiniht kispin nimwí pimitsahikátêw. 11. Kahkiyaw ay’sínó ká sihkítsahohlt, ayáw anima mikawin, *(a)* ta wihtamákawit wípacís kíkwyéwí anima kici ká sihkítahohlt; *(b)* ta oyasowátiht mína káy kinwás ta nócihcikátik óma *(c)* nimwí takí papásiihlt ta wihta ahpó takí nátamowát ana ká isihkit’sahoht *(d)* káy ta sihkítsahohlt ahpó ta oyasowátiht pátos ta masinahotwáw wiya típiyaw í máyisihcikít; *(e)* káy kwanta ta ásinamaht ta tipahikít ta pakitiniht *(f)* máka kispin óma sihkítsahikéwin óhi símakán’sihkánêw oyasowéwina ápacihtáwak ta oyasowátiht mína “jury” anínik mána ká natohtahkwáw tipákimowak, ahpó cí íwí kipaohot niyánan askí ahpó ayowák; *(g)* nimwí takí miskamwak wiya típiyaw í máyisihcikít kispin, êkospí káy ispayik óma máyisihcikéwin, í itasinahikátik oyasowéwinihk kitaskinahk, akámaskihk, mína ocinásihk êkwánima ohci takí sihkítsahohlt ay’sínó; *(h)* kispin pak’tihtamwak anima ká máyisihcikít ká oyasowátiht ay’sínó, nimwí káwí takí oyasowátáw, kispin sihkítsahwáw êkwa kípahikásó nimwí káwí kihtwám takí sihkítsahwáw; *(i)* kispin oyasowátwáw êkwa sihkítsahwáw ay’sínó êkwa kispin ká tipahikíihlt êkwa ká oyasowátiht kinwás ispayin, aspin ká oyasowátiht, ástamihk ta kipahwáw. 12 Kahkiyaw ay’sínó ayáw anima



L’PAPÎ/OYASOWÊWIN KÂ WIHTA ANIHI KÂ MÎKAWIYA MÎNA TIPÎM’SOWIN



mikawin, káy ta kitimahiht, ahpó cí ta máyipam’hiht, ká tipahikíihlt. 13. Ana ká wápahta kámáyisihcikihk êkwa ká wihta oyasowéwinihk nimwí takí oyasowátáw aníhi ohci ká wihta, máka kispin kiyáskó ahpó nimwí kwayes wihtam anima ká máyisihcikihk ahpó miskocowípin’kêw kátota, takí sihkítsahwáw. 14. Kipsin awiyak nimwí nisohttam anima pikskwéwin kápacihtáicik oyasowéwinihk ahpó cí nimwí kí pihтам kíkwaya, ítwístamákéw takí masinahikíháw wiya kici.

Piyakwan kotak ay’sínó mikawina

➤ 15. (1) kahkiyaw ay’sino piyakwan itak’só oyasowéwinihk, kiyám ohpimití ohci, kiyám í máskisít, kiyám nápêw/iskwêw, kiyám pítos í isi ayamháht, kiyám í oskáyowit/í kíhtéyowit, kiyám mína nanátohk itowa ay’sínó í isi kitápamiht. (2) Ká táskínamákawíya (1) móe óma otasowéwin takí miskocowípinkátêw ká isi itasowátikawitwáw anínik ay’sínowak ohpimití ohci, ká máskisicik, kiyám nápêw/iskwêw, kiyám pítos isi ká ayamháciк, ká oskáyóciк/ká kíhtéyóciк, mína anínik nanátohk itowa ay’sínowak ká isi kitápamihcik.

Pikskwéwina ká níkanástiki kitaskínahk Kenadaw

➤ 16.(1) Akayásimowin êkwa Mistikósimowin pik’skwéwina, piyakwan isi kitápahcikátêwa mína oyasowéwinihk kahkiyaw l’kovrremá lí papí/masinahíkana mína misowí kihci l’kovrremá óta Kenadaw. (2) Akayásfimowin êkwa Mistikósimowin pik’skwéwina, piyakwan isi kitápahcikátêwa óhi mikawina misowí óma l’province New Brunswick ká isihkátik mína piyakwan l’kovrremáñ lí papí/masinahíkana óti ohci New Brunswick. (3) Namakikwéy óta dāl papí óma Charter nakinam l’kovrremáñ oyasowéwin, mína ta níkanástátwáw kíkwaya ahpó cí Akayásimowin ahpó Mistikósimowin. 16.1 (1) Ókik kahkiyaw ká Akayásimotwáw mína ká Mistikósimotwáw óti New Brunswick ká ishktátik, nimwí ástamihk ayáwak aníhi mikawina, ta pímacíhisocík, ta nátámásocik kíkwaya, mína lí kwal êkwa mánokéwina táyáicik misowítá ta níkanástátwáw opik’skwéwinowáw, opimátosowinowáw. (2) Óma ká itasinahahkwáw l’kovrremáñ óti ohci New Brunswick ká isihkátik, ta manácihtáicik, mína ta níkanástáicik aníhi mikawina ká pikskwátahkwáw óta óma ká táskínkátik (1) êkosi ta ispayin. 17. (1) Kahkiyaw ay’sínó ayáw anima mikawin, ta ápacihtát Akayásimowin ahpó Mistikósimowain kápiк’skwít ahpó ká nátámákit óta óma Parliament l’ Kóvrremáñ kátipihta. (2) Kahkiyaw ay’sínó ayáw anima mikawin, ta akayásimot, mína ta mistikósímot ká pikswít ahpó ká kwícihkímot misowí óhi lí krró méyzoñ l’kovrremáñ ká pímpéyíhtát ófi New Brunswick ká isihkátik.18 (1) napo oyasowéwina mína nanátohk l’kovrremáñ lí papí ta masinahikátêwa Akayásimowin ahci Mistikósimowin mína êkwa piyakwan ta isi maskawáwa. (2) Napo oyasowéwina mína nanátohk l’kovrremáñ lí papí óti New Brunswick ká isihkátik, ta masinahikátêwa Akayásimowin ahci Mistikósimowin mína êkwa piyakwan ta isi maskawáwa. 19. (1) Akayásimowin ahpó Mistikósimowin takí ápatan, ká kakwicíhkímot ay’sínó ahpó ká ánowihta kíkway oyasowéwkamik ká pam’nahkwáw óma Parliament ká isihkátik. (2) Akayásimowin ahpó Mistikósimowin takí ápatan, ká kwícihkímotwáw ahpó ká ánowihta ay’sínó oyasowéwinihk óta óma

➤ 20. (1) Pokwáwiyaк óta kitaskinahk

Kenadaw takí pik’skwéw takí masinahikéw ahpó cí takí wíciháw óti ohci óhi lí lafis kápamina L’kovrremáñ Akáyásimowin ahpó Mistikósimowin ápatan, êkwa piyakwan mikawin ayáw ta miyo pamihíht pokwití *(a)* kwayes í kwítamáciк mína í wícihowíciк dāl lafis êkwa í ápacihtáicik êkwánima pik’skwéwin; ahpó *(b)* kispin óma lafis, kaskihtáwak ta ápacihtátwáw Akayásimowin mína Mistikósimowin ká wícihátwáw ay’sínowa êkosi ta ispayin. (2) Pokwáwiyaк óti ohci New Brunswick ká isihkátik, takí píkskwêw ahpó takí wíciháw óti ohci lí lafis óhi L’kovrremáñ New Brunswick ohci ká pamina, êkwa Akáyásimowin ahpó Mistikósimowin ápatan. 21. Namakikwéy óta ká táskínakátikwáw níkotwásosáp iskohk nístanaw itasinahikátêw í pakitin’kátiki ahpó í maskamiht awiyak ta Akayásimot ahpó ta Mistikósimot píkskwéwina, ahpó cí napo, ká isi tasinahikátikwáw ahpó ká nisitohcikátik óta óma l’papí Constitution of Kenadaw.22. ká isihkátik. Namakikwéy óta ká táskínakátikwáw níkotwásosáp iskohk nístanaw itasinahikátêw í pakitin’kátiki ahpó í maskamiht awiyak mikawin, oyasowéwin ahpó pakitinamákéwina káyátwáw ay’sínowak kayahti ahpó mwístas óma l’papí Charter ká isihkátik ta máci pimitsahikátik, nimwí takí píwihtamwak pítos píkskwéwin kiyám kispin namwá Akayásimowin ahpó Mistikósimowin.

Níwmí ká mihcátihk Pikskwéwin dāñ lí kwal mikawina

➤ 23.(1) kahkiyaw ay’sínó óta Kenadaw kákosot *(a)* ay’sínó nístam opíkskwéwin êkwa kiyápic í nisohtta Akayásimowin ahpó Mistikósimowin êkwa nimwí ká mihcátihk êkota anima l’province ká wíkcíik, ahpó *(b)* kí kiskonohamowáwak dāl kwal óta Kenadaw Akayásimowin ahpó Mistikósimowin, êkwa wíkowak dāl province êkwa káki kiskínohamakawicik Akayásimowin ahpo Mistikósimowin í ápacihtaht dāl kwal, êkwa mína níwí ká mihcáticik êkwánima ká píkskwítwáw, êkota wásakám l’province, ayáwak mikawin ta nidawihtahkwáw ocawásimsowáwak, lí zāñfāñ ta kiskínohamowíhtwáw opíkskwéwinowáw. (2) kahkiyaw ay’sínó óta Kenadaw kákosot, káyáwát lí zāñfāñ/awásisac êkwa kí miyáw ahpó cá ta miyáw nístam kiskínohamákéwin Akayásimowin ahpó Mistikósimowin kí ápatan, ayáwak mikawin anima kahkiyaw lí zāñfāñ/ocawasimsowáwa ta kiskínohamowíhtwáw piyakwan êkwánima píkskwéwin. (3) Kahkiyaw ay’sínó ayáw mikawin óta táskínamákéwin (1) êkwa (2) lí zāñfāñ/ocawásim’sowáwa takí kiskínohamowíhtwáw dāñ lí kwal tánima anima pik’skwéwin ká ápacihtahk Akayásimowin ahpo Mistikósimowin í ápacihtaht, êkwa mína níwí ká mihcáticik êkwatowa ká píkskwítwáw êkota wásakám l’province ká isihkátik, *(a)* ápatan kispin nawac poko lí cizāñfāñ êkwéyíkohk ístasowak sóniyáw takí pakitiniht ta kiskínohamowíhtwáw opik’skwéwinowáw ahci; êkwa *(b)* mína, kispin êkwéyíkohk lízāñfāñ ístasowak takí kiskínohamahciк êkwánima píkskwéwin dāñ lí kwal, sóniyáw takí pakitináw.

Oyasowéwin

➤ 24.(1) kihciñac óta Charter ká isihkátik, itasinahikátêw pokowáwiyaк ká ásinamákawit ahpó ká máyipamihiht takí wihtam ahpó takí masinahikéw oyasowéwikamikohk êkwa oyasowéwak kwayes

táskóc ta ispitahkwáw ahpó tán’si í itihtahkwáw takí miyopayik. (2) tánti ká táskinkátik óma (1) oyasowátamwak anima kahkiyaw kíkwyé í nókwa ay’sínó í ásinamákawit ahpó í máyipamihiht káy isi tasinahikátik óta óma Charter ká isihkátik, máka kispin kahkiyaw óhi ká nókohtáicik, ká oyasowátahkwáw maci nákwán ahpó macastáwak iyako oyasowéwin êkwa nimwí miyósin, takí wayawípinkátêw.

Misowí

➤ 25. Aтиht óhi ká áсотamákicik óta óma Charter ká isihkátik, nimwí takí kitápahcikátik í pakitin’kátiki ahpó í maskamiht awiyak, Néhiyaw ahpó kotakak Intowinowak ká masinahahkwáw lí treaty ahpó mikawina/ tipimsowina ká itasinahikátik êkota *(a)* aníhi mikawina/tipímsówina káki písiskápahthkwáw óta óma l’papí Royal Proclamation ká isihkátik tipakohp kákiimiht Pimahámópisim, 1763; êkwa *(b)* mikawina ahpó tipímsowina ká masinahikátiki ká áсотamákicik aspin ohci askí ká mikicicik. 26. Aтиht óhi ká áсотamákicik óta óma Charter ká isihkátik, aníhi ká mikawciк ay’sínowak nimwí takí ásinamwak aníhi mikawina tipímsówina kayahti káyátwáw óta kitaskinahk Kenadaw. 27. Óma l’papí Charter ká isihkátik, ta kiskiheiкátêw anima ahkamimowin mína ayowák ta sohka káy isi pímacíhotwáw kahkiyaw ay’sínó óta kitaskínahk Kenadaw. 28. Káy isi nisitohcikátik aníhi mikawina tipímsówina ká masinahikátikwáw óma l’papí Charter ká isihkátik, áсотamákéwak piyakwan kahkiyaw nápêwak mína iskwéwak. 29. Namakikwéy masinahikátêw óta óma l’papí Charter ká isihkátik, í pakitin’kátiki ahpó í maskamiht awiyak mikawina ahpó tipímsówina, ká áсотamakítwáw óma dāl l’papí Constitution of Kenadaw ká isihkátik káy ta píwimiht ay’sino ká isi ayamíhát mína ká isi kisinohamákitwáw dāñ lí kwal. 30. Kispin ayimótamwak óhi lí province ahpó óta ká níkanápicik óma legislatiwe assembly ká isihkátik mína anínik ká níkanístahkwáw lí province, ta isi nisitohciкátêw anima Kíwítitnohk Yukon Territories mína Northwest Territories ká isihkátikíki, ahpó aniki ká oyasowátáw wístawáw mína êkota, isi kitápahciкátêw. 31. Namakikwéy óta kámasinahikátik dāl Charter ká iskátik míkó ayowák ta sohka pokwitowa oyasowéwina.

Ta isi ápacíhta óma l’papí Charter ká isihkátik

➤ 32.(1) Óma Charter ká isihkátik ápatan *(a)* óta l’kovrremáñ mína Parliament ká níkanístahkwáw kahkiyaw oyasowéwina ká osihtaicik mína kahkiyaw aníhi oyasowéwina ókik Yukon Territories mína Northwest Territories ká pimitsahahkwáw; mína *(b)* kahkiyaw aníhi lí Prioince ká isihkátiki mína oyasowéwina ká osihtátwáw anínik ká nawasónihciк ta níkanápitwáw lí kovrremáñ êkoti. (2) Káy isi nisitohciкátik óma ká táskínkátik (1) óma ká táskínkátik niyánosáp kákihiht, nimwí tápatan iskohk nísto askí ispayin êkospí ká nihtáwimaka oyasowéwin. 33.(1) Ókik ká níkanápicik Kenadaw ahpó anínik dāñ lí province, táskó êkosi í tasowicik ká masinahahkwáw oyasowéwina, ACT óma isihkátamwak, oyasowéwin ahpó pahkán kíkwyéa kástik nántaw isi kíkwyé ta ispayik iyakwánima ta pimitsahikátêw Káy isi nisitohciкátikwáw óta táskínkewina níso, mína tipakohp iskohk niyánanosáp anima l’papí Charter ká isihkátik. (2) Anima Act ká isihkátik ahpó pahkán anima ká masinahikátik êkota ohci, êkwa kispin awiyak kwícihkímó ahpó oyasowéwin wí mawníham Declaration isihkátamwak óma, êkwánima ta kitápahciкátêw piyakwan í miyósik, máka anima pahkán anima ká ay’móciкátik, ta píkskwátahkwáw poko óta óma dāl Charter. (3) Kispin awíya kwícihkímó ahpó oyasowéwin wí mawníham óta ká táskínkátik (1) ta nípómakan óma oyasowéwin niyánan askí ohci ká nihtáwimaka oyasowéwin ahpó cí wípac ká isi tasinahikátik óta óma delaration ká isihkátik (4) Ká níkanápicik ókik okimáwak Parliament ahpó Legislature ká isihkátikwáw, takí ánskópitamwak óma declaration ká osihciкátik óta óma táskínamákéwin (1),(5) táskínamákéwin (3) ápatan kispin káwí kitápahciкátêw óta ká táskínkátik (4).

Tánti ká ohciPAYIK masinahikéwin

➤ 34. Óma pahki takí kitápahciкátêw piyakwan óma l’papí *L’papí/oyasowéwin ká wihta aníhi ká mikawíya mína tipím’sowin* ká isi itasinahikátik.

“Poko êkwa oyasowéwina ta mām’tonihtama ká mácipeyíhtáya, êkwa ta tápowakíhtama, óma ká mámawinkawíya êkwa pah pítos ká isi wíkiya íyakoni kahkiyaw í mámawi astiki óta Kenadaw ká wíkiya, êkwa takí manihiciya, ta móciкíhtama óma ká mikawíya paspéwin mína miyo pímat’sowin. ”

P.E. Trudeau, 1981